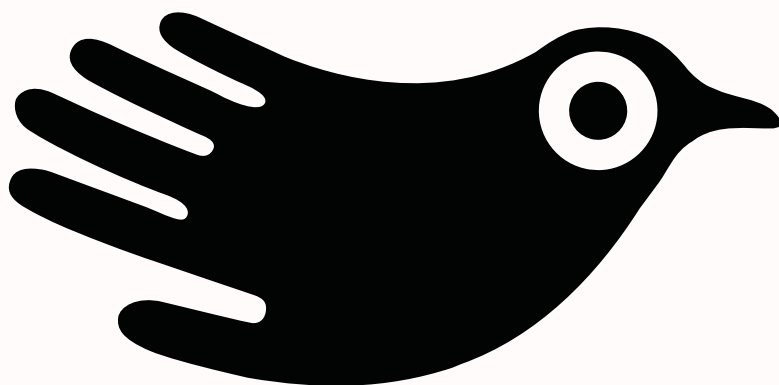

2023

БЪЛГАРСКИ
ХЕЛЗИНКСКИ
КОМИТЕТ

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА

БЪЛГАРСКИ ХЕЛЗИНСКИ КОМИТЕТ, основан на 14 юли 1992 г., е независима неправителствена организация за защита на правата на човека: граждански, политически, икономически, социални и културни. Акцент в работата ни е отстояването на правата на най-уязвимите групи, живеещи в България: етническите малцинства, хората в неравностойно положение, лишените от свобода, хората, настанени в институции, децата, жените. Целите на БХК са да насърчава уважение и да подпомага защитата на правата на човека, да лобира за законодателни промени за привеждане на българското законодателство в съответствие с международните стандарти, да поощрява обществен дебат по правозащитни проблеми и да популяризира правозащитната идея сред широката общественост. БХК е регистрирана като сдружение за осъществяване на общественополезна дейност под **№ 001/12.07.2001.**

За връзка с нас:

Български хелзински комитет ул. Върбица № 7, 1504 София тел.: 02 943 4876, 02 944 0670

факс: 02 483 6298 ел. поща: bhc@bghelsinki.org

bghelsinki.org

facebook.com/bghelsinki

twitter.com/bg_helsinki

instagram.com/bulgarianhelsinkicommittee

youtube.com/@bg_helsinki

linkedin.com/company/bulgarian-helsinki-committee

01.

Програма “Мониторинг и изследвания”

- Мониторинг на положението с правата на човека в България, доклади и препоръки 2
- Работа по проекти в приоритетните за БХК сфери 3
- Публично застъпничество чрез медии, публични събития, срещи и работни групи 7
- Работа по стратегически дела в европейския съд по правата на човека и в процедурата по изпълнение на решенията на ЕСПЧ 8

02.

Програма за правна защита

- Дела 9
- Дела пред наднационални правозащитни органи 12
- Застъпничество 13
- Семинари и обучения 14
- Работа по проекти 14
- Молби и сигнали до БХК 14

03.

Програма за правна защита на бежанци и мигранти

- Мониторинг на границите и достъпа до територия 15
- Мониторинг на СДВНЧ и достъпа до процедура 16
- Мониторинг на производството на ДАБ за предоставяне на международна закрила 16
- Стратегически дела и правна помощ 17
- Подкрепа за непридружени деца мигранти 18
- Доклади, обучения, гореща телефонна линия и сини точки 18

04.

Програма “Кампании и комуникации”

- Кампании 19
- Работа по проекти 22
- Текуща комуникационна дейност 23

05.

Програма “Програмиране и администрация”

- Източници на финансиране 25
- Донори и разходи за дейността за 2023г. 26
- Разходи по изпълнявани дейности 27

06.

Екип 28

07.

Управление 29

08.

Годишен финансов отчет за 2023г. 30

Доклад на независим одитор 30

ПРОГРАМА „МОНИТОРИНГ И ИЗСЛЕДВАНИЯ“

Програма „Мониторинг и изследвания“ осъществява наблюдение на положението с правата на човека в България в редица ключови сфери, формулирани в Стратегията на БХК 2018 – 2023 г. През 2023 г. те включваха: насилието от страна на правоприлагащите органи, дискриминацията по определени признаци, положението на ромите, насилието срещу жени и домашното насилие, правата на хората с психични разстройства, правата на лишените от свобода, правата на децата, малцинствените права, свободата на сдружаване. Програмата има основна роля в написването на годишния доклад за правата на човека на БХК.

През 2023 г. програмата осъществи четири основни вида дейности:

- Мониторинг на положението с правата на човека в България и в други европейски страни;
- Работа по проекти в приоритетни за БХК сфери;
- Застъпничество;
- Работа по стратегически дела в Европейския съд по правата на човека и в процедурата по изпълнение на решенията на ЕСПЧ.

Освен това програмата се ангажира с експертно участие в производства по екстрадиции на български граждани, основно от Обединеното кралство. Наред с култивирането на експертиза и финансова полза, тази работа допринесе за мониторинга на БХК на положението в местата за лишаване от свобода.

I. МОНИТОРИНГ НА ПОЛОЖЕНИЕТО С ПРАВАТА НА ЧОВЕКА В БЪЛГАРИЯ И ПОДГОТОВКА НА ДОКЛАДИ И ПРЕПОРЪКИ

Програма „Мониторинг и изследвания“ следи всички материали, които се отнасят до правата на човека в България и в други европейски страни на местни и международни наблюдатели. Тя поддържа редовно връзки с организации и лица, които са ангажирани в подобна дейност и черпи непрекъснато от техните наблюдения и експертиза. Заедно с това, програмата осъществява **фокусиран мониторинг** в различни сфери, за да получи информация от първа ръка за състоянието на правата на човека в тях.

През 2023 г. програмата успя да осъществи ограничен **мониторинг в няколко затвора и затворнически общежития** в страната. Резултатите от този мониторинг наред с данните, събрани по реда на Закона за достъп до обществена информация, послужиха за представяне на доклади пред адвокатски дружества във Великобритания, за написването на годишния доклад за състоянието на правата на човека в България през 2023 г., както и за

застъпническата дейност на организацията. Информация за състоянието на местата за лишаване от свобода БХК получи и от активната кореспонденция с лишени от свобода. Организацията следеше активно дейността и публикациите на Националния превантивен механизъм.

В края на 2023 г. дългогодишните усилия на БХК да получи **достъп до психиатричните болници** се увенча с успех. Министерството на здравеопазването подписа споразумение с организацията, по силата на което екип на БХК ще може да посещава тези затворени институции и да осъществява мониторинг на правата на човека в тях. До края на годината бе изготвена програмата за посещения, които ще се осъществят през 2024 г.

През 2023 г. програма „Мониторинг и изследвания“ продължи наблюдението си на **правата на човека в Руската федерация**, което бе предизвикано от искания за екстрадиции от

страна на руските власти. През годината програмата представи след покана три доклада за състоянието на правата на човека и върховенството на правото в Руската федерация на съдилища в Бургас и в София. В допълнение, през декември програмата изготви доклад за върховенството на правото и **правата на човека в Украйна** по искане за екстрадиция пред съд в Бургас. По всички дела екстрадициите бяха отказани.

През декември 2022 г. програмата, съвместно с другите програми на БХК, започна работа по проект **„Умората от Украйна“**, свързан с мобилизирането на общественото мнение в България за подкрепа на Украйна във войната с Русия съвместно с английска неправителствена организация. В рамките на този проект през януари 2023 г. от програмата бе изготвен доклад за публичните нагласи и медийните публикации, свързани с украинските бежанци в България.

През месец юли програмата изготви алтернативен доклад в **Комитета по расовата дискриминация на ООН** за предстоящия преглед

на периодичните доклади на България пред този орган. Прегледът се проведе през ноември - декември 2023 г., а заключителните препоръки бяха публикувани на 27 декември 2023 г. Те почти изцяло възприеха изводите и препоръките на БХК от алтернативния доклад. Това е едно от най-успешните участия на организацията в преглед пред международен орган.

“
Заключителните препоръки на Комитета по расова дискриминация на ООН към България почти изцяло възприеха изводите и препоръките на БХК. Това е едно от най-успешните участия на организацията в преглед на международен орган
”

II. РАБОТА ПО ПРОЕКТИ В ПРИОРИТЕТНИ ЗА БХК СФЕРИ

През 2023 г. сътрудниците на програма „Мониторинг и изследвания“ работиха по няколко проекта, подкрепени от международни донори. Всички те засягат ключови въпроси на правата на човека в България и подходите на БХК за тяхната защита.

Проект „Оценка на реформата в местата за лишаване от свобода в България: Законодателство и практика след пилотното решение на ЕСПЧ „Нешков и други срещу България““

През 2023 г. програма „Мониторинг и изследвания“ продължи работа по този проект, финансиран от Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Водещата цел на проекта е подобряване прилагането на международните стандарти за правата на човека в пенитенциарната сфера в България.

През 2023 г. този проект, който приключи в края на годината, се фокусира върху три основни дейности:

- подготовка и публикуване на заключителния доклад и препоръки;
- подготовка и публикуване на „Практически наръчник за правно застъпничество на лишените от свобода“
- провеждане на обучения в местата за лишаване от свобода и сред практикуващи адвокати за използване на механизмите за защита на правата на лишените от свобода.

Заключителният доклад **„Реформата в българската пенитенциарна система: Състояние и перспективи“** бе публикуван като книга и на

сайта на БХК¹ в началото на ноември 2023 г. Авторы на публикацията са **Дилиана Ангелова** и **Красимир Кънев**. Докладът обобщава наблюденията на БХК на пенитенциарната реформа в рамките на проекта. Той се опира на посещенията на сътрудниците на програмата в затворите и в затворническите общежития, на информацията, придобита по реда на достъпа до обществена информация, както и на публикациите на други местни и международни наблюдатели на правата на човека. Той прави цялостна оценка на реформата на българската пенитенциарна система, започната след пилотното решение на ЕСПЧ по делото *Нешков и други срещу България* от 2015 г. по редица показатели. Изследването представя международните стандарти за третиране на лишените от свобода и препоръките по отношение на България на международни органи за правата на човека от последните 12 години. Докладът формулира и дълъг списък от препоръки за по-нататъшно развитие на реформата на българската пенитенциарна система. Неговите констатации и препоръки залагат солидна основа за застъпничеството на БХК и на другите организации и институции на национално и на международно ниво.

През месец април бе окончателно изготвен „**Практически наръчник за правно застъпничество на лишените от свобода**“. Той бе публикуван като книга и на сайта на БХК². Авторы на наръчника са **Красимир Кънев**, **Дилиана Ангелова** и **Калин Ангелов**. Наръчникът цели да подпомогне лишените от свобода в използването на правните средства за защита на техните права на национално и на международно ниво. Той обяснява по достъпен начин накратко всеки от механизмите в отделна глава. Към всяка глава има няколко приложения с примерни документи (искове, жалби, молби, формуляри, заявления), които могат да бъдат използвани от лишените от свобода.

Наръчникът обхваща превантивното и компенсаторното средство за защита срещу нечовешко и унижително отношение, оспорване на изолациите и сегрегациите, замяна на режима, оспорване на дисциплинарните наказания, преместванията в друг затвор, достъпа до обществена информация, условно предсрочното освобождаване, защитата от дискриминация, жалби в ЕСПЧ и др. механизми. Хартиеното издание на наръчника бе разпространено в затворите, затворническите общежития и следствените арести, както и сред адвокати, проявяващи интерес към използването на механизмите. Към него лишените от свобода проявиха изключителен интерес. То стана най-търсената публикация на БХК в историята на организацията. Тиражът се изчерпа за много кратък срок и още през септември БХК бе принуден да преустанови разпространението на наръчника.

“
Лишените от свобода
проявиха изключителен
интерес към наръчника.
Той стана най-търсената
публикация на БХК в
историята на организацията
”

¹ <https://www.bghelsinki.org/bg/reports/reformata-v-bylgarskata-penitenciarna-sistema-systojanie-i-perspektivi>

² <https://prisonreform.bg/prakticheski-narachnik-za-pravno-zastapничество-na-liшените-ot-svoboda/>

След издаването на наръчника програмата организира неговото представяне в четири затвора на България – Сливен, София, Поправителния дом за непълнолетни във Враца и Пазарджик. Наръчникът бе представен чрез кратки семинари на около **120 лишени от свобода**. Те проявиха много жив интерес към семинарите. Наръчникът бе представен и онлайн на два семинара с **адвокати** през месец юни и месец септември.

Програмата продължи да поддържа интернет страницата www.prisonreform.bg и страницата „Реформа в затворите“ в социалните мрежи³; продължи и разпространението на бюлетин с новини за постиженията по проекта и новини сред адвокати, граждански организации и други заинтересовани групи.

По този проект през 2023 г. работиха **Красимир Кънев, Диляна Ангелова, Антоанета Ненкова и Мария Янакиева**.

Проект „Наръчник по правата на човека“

О През 2023 г. програма „Мониторинг и изследвания“ продължи работата с Балтийското дружество за права на човека (Baltic Human Rights Society) по допълнително разработване на **онлайн ръководство по правата на човека**⁴. Новите теми, по които програмата работи, са правата на бежанци и мигранти и задържането на бежанци и мигранти. Те бяха разработени на български и на английски език и през 2023 г. бяха качени на сайта на ръководството.

Ръководството съдържа вече достъпна информация за: правото на свобода на изразяване и медиите; правото на достъп до съд и до справедлив процес; правата по време на арест и задържане; правата на лишените от свобода в местата за лишаване от свобода; правата на лицата, настанени за принудително и задължително психиатрично лечение; защита от дискриминация; защита от домашно насилие и защита при престъпления от омраза.

Ръководството е достъпно на английски и на български език.

По този проект през 2023 г. работиха **Славка Кукова и Мария Янакиева**.

Сътрудничество с Европейската мрежа на експертите по права на хората с увреждания

Този проект БХК изпълнява в сътрудничество с холандската организация Human European Consultancy. Той е свързан с провеждане на изследвания относно правата на хората с увреждания с поръчител Европейската комисия. В рамките на това сътрудничество през 2023 г. старши изследовател **Славка Кукова** от програмата разработи изследване относно системите за оценяване на качеството на социалните услуги за хора с увреждания и актуализира базата данни DOTCOM⁵ за напредъка на България в хармонизиране и спазване на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. На сайта на Европейската комисия⁶ бяха публикувани: **доклад за България за равенството на хората с увреждания 2022-2023 г. и изследване за стимулите за работодатели от свободния пазар на труда да наемат хора с увреждания**, които бяха изготвени през 2022 г.

Проект „Правосъдие за всички“

Този проект, чието пълно име е „Правосъдие за всички: Укрепване правата на обвиняеми, подсъдими, осъдени и задържани с интелектуални затруднения и/или психо-социални увреждания. Трансгранични трансфери в ЕС, задържане и алтернативи“, започна през март 2022 г. Той си поставя две основни задачи: да установи как се спазват правата на хора с интелектуални затруднения и/или психо-социални увреждания, които са на принудително лечение (чл. 89-92 от Наказателния кодекс); да изследва как преминават тези лица през наказателно производство с трансграничен елемент. Проектът се реализира в партньорство с няколко европейски организации, водещата сред които е Институт за основни права на човека „Лудвиг

³ <https://www.facebook.com/prisonreform.bg/>

⁴ <http://www.humanrightsguide.bg>

⁵ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1542&langId=en>

⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1540&langId=en>

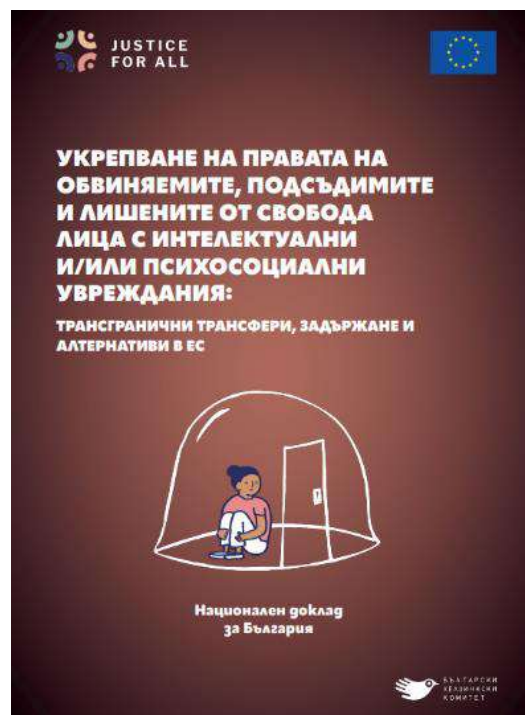
Болцман“ (Ludwig Boltzmann Institute) от Австрия.

През март 2023 г. бе актуализиран националният доклад за България, който анализира правната и политическата рамка относно наказателното производство с участие на извършители с психосоциални и/или интелектуални увреждания, принудителното психиатрично лечение на извършители на престъпления в или извън контекста на изтърпяване на наказание „лишаване от свобода“ и правната рамка и съдебната практика на дела с трансграничен елемент. Той бе представен на заключителна кръгла маса в гр. Пловдив през ноември 2023 г. на адвокати, психолог, представители на Министерство на здравеопазването, Националния превантивен механизъм, Центъра за обществено здраве и анализи и НПО. Членове на борда на съветниците по проекта участваха в международна конференция във Виена през юни 2023 г. Координатор и изследовател на БХК участва и в заключителната онлайн конференция по проекта през декември 2023 г. Националният доклад, обещаващата практика и препоръките на български и английски език са публикувани на сайта на БХК⁷. По този проект през 2023 г. работи **Славка Кукова**.

Проект „Между интеграцията и реинтеграцията: Работа със затворници роми“ (ROMA OFF-IN)

В края на 2021 г. Българският хелзинкски комитет започна работа по изследователски проект „Между интеграцията и реинтеграцията: Работа със затворници роми“ (ROMA OFF-IN). Проектът се подкрепя от ЕС и се изпълнява в България, Италия и Румъния, под общата координация на Университета на Флоренция. Проектът се фокусира върху сравнително слабо проучвана област – **реинтеграцията на затворниците роми след като изтърпят присъдите си**. През 2023 г. по проекта бяха осъществени широк спектър от разнообразни дейности, които включиха:

- **Проследяване на преживяванията** на лишените от свобода участници в проекта. Това стана чрез серия от интервюта с лишените от свобода както по време на изтърпяване на наказанията им, така и след тяхното освобождаване.
- Изготвяне на етнографски доклад **„Между интеграцията и реинтеграцията на роми правонарушители“**⁸.
- Провеждане на **фокус групи** с представители на ГДИН, на социалните, здравни и общински институции в Сливен и Пазарджик.
- **Национална заключителна среща** с 30 представители на ГДИН, социални и пробационни инспектори. Тя включи преглед на националните стандарти и политики относно ресоциализацията на роми-правонарушители в системата на наказателното правосъдие на България; основните находки от изследване на преживяванията след освобождаването на бивши затворници с ромски етнически произход при завръщане в общността и добри практики на социално включване на бивши лишени от свобода в България, Италия и Румъния.

⁷ <https://www.bghelsinki.org/bg/reports/2023-rights-of-detainees-with-intellectual-psychosocial-disabilities-bg>

⁸ <https://www.bghelsinki.org/bg/reports/ROMA-OFF-IN-Ethnographic-report-2023>

По този проект през годината работиха **Антоанета Ненкова, Мария Янакиева, Красимир Кънев и Десислава Симеонова.**

Проект EQUALTOGETHER

Този проект започна да се реализира от началото на 2023 г. и целта му е противодействие на нетолерантността, престъпленията от омраза и речта на омраза спрямо етническите малцинства, мигрантите и ЛГБТИ. Изпълнява се от консорциум с водеща организация Български хелзинкски комитет и партньори: Организация Дром – Видин, Асоциация Интегро – Разград, Сдружение ЛАРГО – Кюстендил, Сдружение РАКО – Сливен, ЛГБТ Действие – София и Civil Rights Defenders – Швеция. През 2023 г. дейностите по проекта включиха:

- **Овластяване** на гражданските организации на уязвимите общности да реагират на случаи на нетолерантност, дискриминация, реч на омразата/престъпления от предразсъдъци. Бяха организирани пет **регионални практически обучения** за граждански организации/активисти, фокусирани върху разпространени проблеми, идентифицирани по време на оценката на предизвикателствата пред уязвими групи.
- **Стратегическо застъпничество** пред българските местни и национални власти във връзка с дискриминацията, пред които са изправени етническите и ЛГБТИ общности.
- **Кампания за повишаване на осведомеността** относно престъпления от предразсъдъци и подобряване на докладването.

Бе създаден изследователски и комуникационен пакет по проекта. Той включи въвеждането на проектния уебсайт

www.nohate.bghelsinki.org със създадена секция EQUALTOGETHER и на социалните профили на проекта във Фейсбук и Инстаграм. Бе създадена платформа за докладване на инциденти от омраза и прояви на дискриминация www.equal.bg.

По този проект през 2023 г. работиха **Антоанета Ненкова, Красимир Кънев, Радослав Стоянов и Десислава Симеонова.**

Проект PRISON CIVIL ACT

През 2023 г. програма „Мониторинг и изследвания“ продължи да участва в проекта PRISON CIVIL ACT на Европейската мрежа за водене на дела, свързани със затворите. През 2023 г. проектът включи подготовка на информации за развитието на съдебната практика в България, свързана със затворите, на всеки три месеца и изготвяне на доклад за въздействието на практиката на международните органи за правата на човека върху законодателството и правоприлагането на национално ниво. За изготвянето на периодичните доклади програмата проследяваше редовно съдебната практика по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. За изготвянето на специалния доклад програмата освен деск ризърч организира серия от полуструктурирани интервюта и фокус групи с представители на заинтересувани групи. Всички дейности по проекта бяха изпълнени изцяло.

По този проект от страна на БХК работиха **Красимир Кънев и Мария Янакиева.**

III.ПУБЛИЧНО ЗАСТЪПНИЧЕСТВО ЧРЕЗ МЕДИИ, УЧАСТИЕ В ПУБЛИЧНИ СЪБИТИЯ, СРЕЩИ И РАБОТНИ ГРУПИ

През годината медийните участия на представители на програмата бяха концентрирани около няколко събития: годишният доклад за правата на човека в България за 2022 г.; евикцията на ромски семейства в кв. „Орландовци“, София; хомофобските протести в София и Варна; свръхупотребата на сила и огнестрелно оръжие от полицията; правата на човека в Руската федерация; речта на омраза.

Сред медиите, в които посланията на програмата и на БХК получиха най-голям отзвук, следва да се отбележат „Дневник“, „Капитал“, БНР, „Свободна Европа“, „Маргиналия“, „Нова“, „Медиапул“ и др.

През месец ноември програмата оказва съдействие и осъществи застъпничество по време на мисията на Консултативния комитет по Рамковата конвенция за защита на националните малцинства в България. Представител на програмата участва в постоянна работна група към Министерство на труда и социалната политика за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа. През 2023 г. бяха обсъждани освен доклада за изпълнение на плана за действие 2022 - 2027 г. и функционалните изисквания за резидентните и някои консултативни и терапевтични услуги за пълнолетни хора с различни видове увреждания.

IV. РАБОТА ПО СТРАТЕГИЧЕСКИ ДЕЛА В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА И В ПРОЦЕДУРАТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА НА ЕСПЧ

През 2023 г. програмата участва в подаването на няколко **жалби в ЕСПЧ**. Те включват нарушаване на правата на сдружаване и мирно събрание на македонците в България, лишаване от право да гласуват на затворници от няколко затвора и нечовешки условия в следствен арест. Програмата участва и в представянето на едно становище по текущо дело, свързано със свобода на религията, заведено в предходни години. Тя също така подпомогна правната програма в представянето на становища по дела в ЕСПЧ.

През 2023 г. програма „Мониторинг и изследвания“ представи самостоятелно **три становища и участва в представянето на**

четвърто становище по член 9.2 от Правилника на Комитета на министрите на Съвета на Европа за преглед на изпълнението на решенията на ЕСПЧ. Две от тях бяха по дела за правото на свобода на сдружаване (юни и септември), едно – за свръхупотребата на сила от правоприлагащите органи (декември) и едно – за условията в местата за лишаване от свобода (март). Тези становища бяха взети под внимание и обсъдени от Комитета на министрите. Усиленото наблюдение по нито едно от групите дела, по които програмата представи становища, не бе прекратено през 2023 г.

ПРОГРАМА ЗА ПРАВНА ЗАЩИТА

Програмата за правна защита (ПЗЗ) на БХК е ангажирана със стратегически дела и стратегическо правно застъпничество. Програмата води дела пред българските и международните съдебни и квазисъдебни органи. Правното ѝ застъпничество се изразява в становища по тълкувателни и конституционни дела пред върховните съдилища и Конституционния съд, становища като трета страна по дела пред ЕСПЧ, становища пред Комитета на министрите на Съвета на Европа по изпълнението на осъдителни решения на ЕСПЧ срещу България, пред други органи на Съвета на Европа, на ООН, на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа. Програмата участва също и в различни работни групи за изготвяне на законопроекти и становища по законопроекти пред Народното събрание, както и обществени консултации по проекти на подзаконови нормативни актове. Експертите в програмата изготвят правни консултации, проучвания и участват в конференции и семинари, включително като лектори.

I. ДЕЛА

През 2023 г. ППЗ продължи да води **стратегически и други дела** пред българските съдилища, Комисията за защита от дискриминация (КЗД) и ЕСПЧ. Основната дейност на програмата продължава да бъде водене на стратегически дела за защита на правата на човека. Заедно с нея фокус в работата на програмата през миналата година беше застъпничеството под формата на становища по проекти на нормативни актове, участие в процеса по изпълнение на решения на ЕСПЧ, чрез изготвяне на съответна информация до Комитета на министрите на Съвета на Европа и изразяване на позиции относно дългогодишни проблеми в България, а именно огромният брой хора без документ за самоличност, липсата на контрол и отчетност на главния прокурор и на прокуратурата.

През годината програмата работи по **най-малко 120 производства**:

- 18 производства по реда на Закона за защита от **дискриминация**, от които 5 нови;
- 8 досъдебни производства, от които 4 нови;
- над 30 дела свързани с **принудителното изваждане и бездомността** на ромски семейства в София, в това число дела за преустановяване на незаконни административни действия, срещу заповеди за събаряне и срещу заповеди за заличаване на административен адрес;
- 26 заявления и 6 съдебни производства за **достъп до обществена информация**;
- 16 други национални производства (в защита на съдийската независимост, на равен достъп до социално подпомагане, коректно отразяване на здравни данни и свобода на придвижване и др.);
- 25 дела пред ЕСПЧ, като заведените нови жалби са 6; постигнати са 2 споразумения и 4 жалби са обявени за недопустими.
- 1 дело пред Комитета по правата на човека.

Дела за защита от дискриминация

БХК използва и двата способа за защита по реда на Закона за защита срещу дискриминация (ЗЗДискр) – производствата пред гражданските съдилища и пред КЗД. Фокус в дейността на организацията са случаи на дискриминация по **шестте основни признака** в антидискриминационните директиви на ЕС.

Дела по признак етнос/раса и религия

През 2023 г. ППЗ продължи работа по производството пред КЗД във връзка с публикации в сайта на партията ВМРО–БНД, озаглавени „**Циганският въпрос**“, която **завърши успешно. КЗД осъди ВМРО–БНД за дискриминация** и задължи партията да премахне всички публикации.

КЗД за втори път – след вече отменено от ВАС решение – установи, че лидерът на ВМРО–БНД и министър на отбраната и вицепремиер към онзи момент, Красимир Каракачанов, не е извършил дискриминация през януари 2019 г. с публичните си изявления в с. Войводиново. В тях

Каракачанов генерализира престъпното поведение като свойствено за всички роми. Повторното решение на КЗД бе отменено от първоинстанционния административен съд. КЗД и Каракачанов подадоха касационни жалби и делото е за втори път висящо пред Върховния административен съд (ВАС).

В отделно производство, но отново за изявленията на Каракачанов от 2019 г., КЗД отново не установи дискриминация. Това решение бе отменено от първоинстанционния Административен съд – Враца и бе върнато за ново произнасяне. И това дело е висящо пред ВАС след касационна жалба от ответника, като каквото е погрешно конституирано Министерството на отбраната.

Завърши делото за обезщетение вследствие на дискриминационно обръсване на брада от затворническата администрация с предявяване на изпълнителен лист на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН).

Завърши и делото на мъж от ромски произход по оплакване, че му е **отказан достъп** до нощно заведение в София. КЗД призна тази практика за дискриминационна.

ППЗ сезира КЗД за недопускане на роми в хотел в Самоков. Завърши с осъдително решение на ВАС и делото за **забрана на влизане** на роми в интернет клуб в София.

Поехме процесуалното представителство на народен представител от еврейски произход през КЗД във връзка с **антисемитски изявления** по негов адрес от парламентарната трибуна и в социалните мрежи, извършени от народни представители на ПП „Възраждане“. Производството е висящо.

Внесохме жалба до КЗД за антисемитски изявления във връзка с колаж с образа на Соломон Паси, разпространен в Телеграм канал на ПП „Възраждане“. Преписката е образувана и допусната за разглеждане. Производството е висящо.

Дела по признак пол и сексуална ориентация

През 2023 г. завърши успешно делото срещу медията „Труд“, като с решение на ВАС се установи **дискриминация на основата на**

сексуална ориентация, извършена чрез публикация в онлайн изданието на вестника.

В началото на 2024 г. КЗД установи дискриминация на основата на сексуална ориентация по случай от 2019 г., когато в Пловдив беше осуетена изложба на фондация ГЛАС с призови за насилие над ЛГБТИ активистите.

БХК, съвместно с Български фонд за жените, подадоха жалба в КЗД относно реклама на електрически уреди с **крайно мизогинни послания** и нормализиращи насилието над жени.

ППЗ пое представителството пред КЗД на двама транс мъже срещу депутата от ПП „Възраждане“ Златан Златанов за **тормоз на основата на „пол“** във връзка с негова публикация във Фейсбук, в която нарича хората, търсещи промяна на данните си за пол в регистрите за гражданско състояние „изчадия“.

През 2023 г. ППЗ продължи работата по дело на ЛГБТИ активист срещу Волен Сидеров и Общинска изборителна комисия – София относно цялостната предизборна кампания на Сидеров с обещание ако стане кмет да забрани София Прайд.

Дела по други признаци

През 2023 г. КЗД се произнесе повторно по оплакването на дете с увреждане и неговите родители от **дискриминация на основата на признака „увреждане“**, осъществена от лидера на ултранационалистическата партия НФСБ с изявленията му през 2018 г. по повод масовите протести на родители на деца с увреждания. Първото решение на КЗД, с което не се установява дискриминация, бе окончателно отменено от ВАС през 2021 г. И с новото си решение КЗД не установява дискриминация. То бе отменено от Административен съд – Пловдив заради несъобразяване с мотивите на ВАС от 2021 г. КЗД подаде касационна жалба срещу това решение и производството е висящо.

Приключи делото пред КЗД относно невъзможност на лице с българско гражданство, завършило средното си образование в чужбина, да участва в кандидатстудентския процес в

Софийски университет “Св. Климент Охридски”. КЗД не намери дискриминация.

ППЗ продължи представителството на вдовица на починал от Ковид-19 мъж, за осъществена от властите **дискриминация по признак възраст**.

Продължи работата по твърденията на БХК за **дискриминация по признаци възраст и увреждане** на ваксинационната кампания срещу Ковид-19.

Дела за защита от бездомност

ППЗ продължи да оказва правна помощ на три жени от ромски произход от столичния кв. „Орландовци“ при картотекирането им като **нуждаещи се от общинско жилище**. След поредица от дела, през 2023 г. делата приключиха успешно, но хората все още не са настанени. През 2023г. бяха заведени 4 дела срещу отказите на МВР да им **издаде лични карти**. Съдът задължи МВР да издаде лични карти на 3 от тях, а 1 продължава и през 2024 г.

ППЗ пое представителството на жалбоподател срещу заповедта за събаряне на къщата му, въпреки наличието на нотариален акт за нея. Работата по производствата продължава и през 2024 г.

Орландовци

През 2023 г. ППЗ оказва правна помощ на **над 120 лица от ромски произход**, които бяха прогонени от домовете си в кв. „Орландовци“, а постройките, представляващи единствените им домове, бяха **разрушени**. Правната помощ включваше оспорване на действия на районния

кмет по събаряне на къщите; искания за преустановяване на действията; искания за настаняване на пострадалите в жилища от резервния фонд; жалба срещу заповедта за заличаване на адреса в кв. Орландовци; действия срещу отмяната на предварителното изпълнение. Всички тези дейности обхващат **17 дела за прекратяване на незаконосъобразни действия** (от които 14 приключили в едноинстанционно производство), **3 дела срещу заповеди за събаряне** (от които 2 са все още висящи на първа инстанция), **1 дело срещу заличаване на административен адрес** (висящо) и 1 приключило дело за **достъп до обществена информация**.

Дела за защита на жертви от престъпления

През 2023 г. ППЗ продължи да оказва съдействие на пострадал през 2018 г. от **полицейско насилие** в Пазарджик поради липсата на ефективно разследване, както и на пострадал чернокож британски гражданин от футболни фенове през 2018 г.

В началото на 2024 г. СРС постанови осъдителна присъда за нанесена средна телесна повреда по **расистки подбуди** на чернокож американски гражданин в София, представляван от БХК.

Програмата продължи да оказва правна помощ на лице с увреждания, жертва на **сексуално престъпление** докато е било на лечение в болнично заведение.

Продължи работата и по досъдебно производство по случая на изчезнал възрастен с умствена изостаналост от дома, в който живее,

както и слабите усилия на властите да го открият в две отделни производства.

Друго продължаващо досъдебното производство е това, по което е конституирана майката на **починала непълнолетна родилка** вследствие на извършено спешно цезарово сечение.

ППЗ представлява лице, което е заплашено с огнестрелно оръжие от пиарката на бившия главен прокурор Иван Гешев. Производството продължава през 2024 г.

Закон за достъп до обществена информация

През годината ППЗ спечели пред АССГ общо 5 дела по откази за предоставяне на **достъп до обществена информация**. Висящо остава дело срещу повторния отказ на главния прокурор да предостави информация във връзка с твърдения за прокурорски чадър върху обвиняем за тежко ПТП, при което загиват две млади жени.

Други национални производства

През 2023 г. приключи успешно дело на две деца, **ваксинирани погрешно** с ваксина срещу COVID-19, която не е предназначена за деца

- Програмата продължи да подпомага по граждански дела иракска гражданка, жертва на **домашно насилие** с цел да възстанови контакт с двете ѝ деца.
- Продължи делото за отмяна на разпоредби от Инструкцията за деловодната дейност, които регламентират и ограничават **достъпа на адвокати до преписки**.
- ППЗ приключи успешно две дела на украинки, на които е отказана еднократна **помощ за децата им**.
- Заведохме дело срещу главния прокурор с искане да публикува актовете си на сайта на

ПРБ съгласно чл. 138, т. 6 ЗСВ (на основание 256 АПК). ВАС уважи нашата частна жалба, отмени определението на АССГ за прекратяване на делото.

- ППЗ постигна успех по делото на адвокат срещу КПКОНПИ за **правото на достъп до информация** на адвокати.
- През 2023 г. ППЗ продължи работата в 2 отделни дела по търсене на информация от ДАНС дали е подлагала председателя на БХК или други членове и служители на БХК на форми на **тайно следене**.
- Програмата оказва правна помощ в два отделни случая на налагане на наказания на деца със **специални образователни потребности** с цел да бъдат прогонени от училищата, в които учат. И в двата случая наказанията бяха отменени.
- ППЗ представлява съдийка от Районен съд – Пловдив в производство по обжалване на заповед на председателя на съда в частта, в която тя е лишена от допълнително материално стимулиране след като по-рано възниква служебен конфликт между нея и председателя във връзка с разпределението на съдиите в отделенията и натовареността им. ВАС отмени заповедта в процесната част.
- През 2023 г. започна разглеждането на дело от името на 4 деца, които се оплакват от продължителното **онлайн обучение** по време на пандемията от Ковид-19.
- През 2023 г. завърши без успех делото на лице, оплакващо се от **невъзможността да гласува** на парламентарните избори през 2021 г. заради поставянето му под карантина от Ковид-19.

II. ДЕЛА ПРЕД НАДНАЦИОНАЛНИ ПРАВОЗАЩИТНИ ОРГАНИ

През 2023 г. ППЗ има общо 25 висящи дела пред ЕСПЧ и 1 пред КПЧ. От тези 25 дела новоподадените жалби са 6, включително 1 искане за привременни мерки, 2 дела бяха решени със споразумение, по 6 дела се подадоха становища в отговор на правителството, а 4 са обявени за недопустими.

III. ЗАСТЪПНИЧЕСТВО

- 2 становища по изпълнението на решения на ЕСПЧ срещу България до Комитета на министрите;
- 9 становища по проекти на нормативни актове;
- работа по общо 6 проекта;
- участие в 1 работна група за изменения в законодателството;
- най-малко 7 открити писма до институции;
- 2 консултации с органи на Европейската комисия и на Съвета на Европа;
- най-малко 17 публикувани статии в онлайн медии; над 10 участия в медии.

Становища пред Комитета на министрите на Съвета на Европа

През 2023 г. ППЗ представи на Комитета на министрите становище по изпълнението на решенията на ЕСПЧ по групата дела Колеви и С. З. срещу България, засягаща темата за **липсата на механизъм за независимо разследване и отстраняване на главния прокурор** при съмнения за извършено от него престъпление, както и по свързаните дела за липса на ефективно разследване на изнасилвания.

Становища по проекти на нормативни актове

През 2023 г. ППЗ изрази становища по редица проекти на нормативни актове – изменения в Закона за българските лични документи; Проект за изменение и допълнение на Постановление на Министерски съвет № 181/2009 г. относно стратегическите обекти от значение за националната сигурност; в Закона за защита от домашно насилие; Правилника за издаване на българските лични документи; в два отделни ЗИД на Наказателно-процесуалния кодекс, в ЗИД на Закона за достъп до обществена информация, в ЗИД на Конституцията на Република България, в ЗИД на Изборния кодекс, в ЗИД на Закона за съдебната власт, ЗИД на Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление.

През годината сътрудници на ППЗ участваха в различни заседания на парламентарни комисии по някои от проектите на нормативни актове и изразяваха становища по тях, както и в работна група в МРРБ за лицата без лични карти и по този въпрос бяха изготвени становища.

Други становища и позиции

През 2023 г. ППЗ организира и изпрати **подписан от над 120 общественици** открит сигнал до главния прокурор във връзка с дейността на политическа партия „Възраждане“ и на нейния председател Костадин Костадинов. Исканията в сигнала са за **разпускане и прекратяване на партия Възраждане**.

През март паневропейската правозащитна мрежа Civil Liberties Union for Europe публикува доклад за България по консултацията на Европейската комисия за върховенство на закона в държавите членки. Частта за България е подготвена от ППЗ и АЕЖ – България.

ППЗ участва със становища и при консултации на Европейската комисия относно Доклада за върховенство на закона, на Венецианската комисия относно измененията в Конституцията.

ППЗ изготви доклад до Комитета на ООН за премахване на расовата дискриминация. Представител на ППЗ участва на среща с Европейския съд по правата на човека.

През март екипът на програмата изпрати писмо до министъра на образованието във връзка с участието на транс хора на държавните зрелостни изпити в случаите, в които външният им вид не съответства на данните в документите им за самоличност и съответните бази данни на министерството.

През октомври сезирахме Регионалната здравна инспекция – Силистра и Министерство на здравеопазването за съдържащи се в сайта на регионалната инспекция материали за ХИВ-инфекцията с **хомофобско съдържание**. Материалите бяха своевременно премахнати от сайта.

IV. СЕМИНАРИ И ОБУЧЕНИЯ

Представители на ППЗ участваха като лектори в поне 9 семинара; водиха 3 фокус групи и се обучаваха в над 8 специализирани правни семинари, включително 6-месечната програма Starlight – съвместен проект на Hertie School Berlin и Унгарския хелзинкски комитет.

ППЗ участва в конференция, посветена на речта на омразата, организирана от АЕЖ – България, Шалом, Билитис и фондация ГЛАС. Програмата взе участие и в семинар на CEELI, който е част от двугодишен проект за обучение и работа по поддържане на върховенството на закона.

V. РАБОТА ПО ПРОЕКТИ

През годината програмата се включи в изпълнението на редица проекти, по които БХК е водеща организация или партньор. Основните проекти, по които програмата работи през 2023г. бяха:

- „Оценка на реформата в местата за лишаване от свобода в България: Законодателство и практика след пилотното решение на ЕСПЧ „Нешков и други срещу България““ - чрез водене на и проучване на дела на затворници и обучение на адвокати.
- Проект „FLIGHTRISK“, изследващ условията за налагане на най-тежката мярка за неотклонение задържане под стража.
- „Charter of Fundamental Rights in Bulgaria: Building strategic capacity, spreading rights awareness“ – проект на Правозащитната мрежа Съюз за граждански свободи за Европа „Либъртис“ (www.liberties.eu) във връзка с приложение на Хартата на ЕС за основните права
- Strategic Litigation for Vaccination Justice
- Проект „Enforcing Equal Rights Through Strategic Litigation and Advocacy“, финансиран от German Marshall Fund of the US – Engaging Central Europe
- Участие в проект EIN – Promoting Free Speech with European Judgments

VI. МОЛБИ И СИГНАЛИ ДО БХК

Програмата за правна защита на БХК продължи да предоставя правна помощ не само под формата на процесуално представителство за онези случаи, които имат стратегическа значимост, но нерядко и под формата на правни съвети на лица, които са подали писма с молби или сигнали до организацията. През 2023 г. в организацията са постъпили **над 275 молби за правна помощ и сигнали за нередности**. Разгледани са над 55 молби от тази и от предходната година.

ПРОГРАМА ЗА ПРАВНА ЗАЩИТА НА БЕЖАНЦИ И МИГРАНТИ

През 2023г. програмата за правна защита на бежанци и мигранти на БХК продължи своята дейност, започната преди 30 години през 1994г. с подкрепата на Върховния комисариат за бежанците към ООН (БКБООН). От 2016 г. дейността на БХК по правна защита на бежанци и мигранти е подкрепена и от УНИЦЕФ, с насоченост върху закрилата на непридружените деца мигранти. В дейностите на програмата се включват наблюдение и оценка на практиката при провеждането на производствата по предоставяне на международна закрила и статут на територията на България, мониторинг на границите и административните центрове за задържане на чужденци относно осигуряването на достъп до територия и процедура, както и мониторинг и застъпничество за закрила

на непридружените деца и защитата им от незаконно задържане. Дейностите на програмата са насочени към създаването на правни стандарти за закрила на бежанците и спазване основните права на мигрантите, както и за застъпничество и лобиране за създаване в законодателството на правни и практически гаранции за защита на основните човешки права на чужденците от всички категории на територията на България.

При изпълнението на своите дейности и задачи програмата се основава на няколко постоянни институционални споразумения с ВКБООН от 1994г., с Държавна агенция за бежанците (ДАБ) от 1998г., с Главна Дирекция „Гранична полиция“ при МВР от 2005г., с Дирекция „Миграция“ при МВР от 2007г. и с Националното бюро за правна помощ (НБПП) от 2017г. Програмата представлява комитет в Българския бежански съвет, създаден като организация на организациите БЧК, Каритас и БХК през 2005 г. с цел координация, лобиране и

застъпничество за укрепване на националната система за убежище и закрила.

През изминалата година програмата извършваше своята дейност по предоставяне на правни консултации, интервенции и представителство пред администрацията чрез постоянно действащите приемни в офисите на програмата в гр.София и гр.Свиленград, както и чрез правни приемни в регистрационно-приемателните центрове (РПЦ) на ДАБ: РПЦ София (общешжитията „Овча Купел“, „Военна Рампа“, „Враждебна“ и ПЗТ - 3 блок), РПЦ Харманли, РПЦ Баня и ТЦ Пъстрогор.

I. МОНИТОРИНГ НА ГРАНИЦИТЕ И ДОСТЪПА ДО ТЕРИТОРИЯ

Непрекъснат граничен мониторинг бе осъществяван в местата за полицейско задържане на основната входна граница между България и Турция на ГКПП - Капитан Андреево, ГКПП - Ново село, ГКПП - Елхово, ГКПП - Болярово, ГКПП - Средец, ГКПП - Малко Търново и ГКПП "Аерогара" - София. Регулярно и ad hoc бяха наблюдавани също и основните изходни граници със Сърбия и Република Северна Македония. Наблюдавани на ежеседмичен принцип бяха специалните домове за временно настаняване на чужденци в СДВНЧ - София, кв. "Бусманци" и СДВНЧ-Любимец, гр. Любимец, област Хасково към Дирекция "Миграция" на МВР. Програмата осигури също така обжалване на актовете на администрацията и достъп до съдилищата на търсещи закрила и незаконни мигранти като правна помощ за реализация на правото им на ефективно средство за защита, както и про боно представителство пред регионалните административни съдилища и Върховен административен съд в случаите на сериозни нарушения на материални или процесуални права.

През 2023г. с оглед съблюдаването на *принципа за забрана на връщането (non-refoulement)* по чл.33 от Женевската конвенция програмата осъществи **735 гранични визити и оказа правна помощ за подаването на молба за закрила на сухоземна граница и достъп до територията на 3292 търсещи закрила на границата**, от които – 1446 лица на входна граница и 1846 лица на изходна граница. Осъществена бе проверка на 475 производства по реадмисия на граждани на трети страни с фокус върху предотвратяване на връщането на турски граждани, търсещи закрила. Програмата осъществяваше и **наблюдение на дъблинските**

През годината програмата
установи 9,897 случая на
отблъскване, засягащи
174,588 лица

трансфери от и към други държави - членки на ЕС на международното летище в София с оглед правото на връщаните кандидати на достъп до производство за оценка на молбата им по същество, ако са напуснали страната за друга държава - членка на ЕС преди да е приключила бежанската им процедура в България. И през тази година програмата продължи да наблюдава и регистрира **случаите на отблъскване на сухоземната граница**, основно по протежението

на външната ни граница с Република Турция. **Отблъскването (pushback)** съставлява връщане обратно на турска територия на чужденци, които желая да подадат молба за закрила чрез или извън установените официални процедури по реадмисия или препятстване на влизането им на българска територия чрез официално или неофициално недопускане. **През годината програмата установи 9,897 случая на отблъскване, засягащи 174,588 лица.**

II. МОНИТОРИНГ НА СДВНЧ И ДОСТЪПА ДО ПРОЦЕДУРА

През 2023г. програмата наблюдаваше спазването на *принципа за достъп до процедура* по чл.6 от Процедурната директива от местата за задържане на нелегални мигранти, т.нар. специални домове за временно настаняване на чужденци (СДВНЧ), а именно: СДВНЧ - Бусманци и СДВНЧ - Любимец към Дирекция "Миграция" на МВР. В течение на годината, програмата извърши **113 визити в СДВНЧ** (52 в СДВНЧ-Бусманци, 61 в СДВНЧ-Любимец), в резултат на което бе в състояние да **предостави правна помощ за достъп до процедура на общо 16,075 търсещи закрила в СДВНЧ**, от които – 3,231 лица, прехвърлени от границата и 12,844 лица, задържани на територията на страната, на които бе оказано съдействие за подаване на молба за закрила пред администрацията на

имиграционната полиция. През тази година основното затруднение при осъществяването на тази дейност произтече от наложената задължителна 10-дневна медицинска карантина спрямо всички задържани лица, която на практика удължи за този срок времето между задържането и подаването на молба за закрила. Въпреки това програмата успя да осигури сравнително кратък период на задържане от средно 7 календарни дни при 0 дни средно закъснение спрямо законоустановения срок от 6 работни дни, както и да осигури в този срок освобождаването и достъпа до процедура в откритите бежански центрове на **82% от всички чужденци, търсещи закрила**, задържани в депортационните центрове на МВР.

III. МОНИТОРИНГ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ДАБ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА

Двата офиса на програмата в София и Харманли продължиха да функционират без прекъсване и да приемат ежедневно лица, нуждаещи се от правна помощ. Предоставяни бяха също и правни консултации в трите административни подразделения на РПЦ на ДАБ при МС в София. Така през 2023г. бяха предоставени **5182 правни консултации** по отношение на 3217 души, от които 379 консултации за регистрация и достъп до процедура, 3080 консултации на определен етап от производството по предоставяне на международна закрила, 1440 консултации във връзка с правата и задълженията на търсещите закрила и лицата с предоставена закрила, 246 консултации за събиране на семейство, 1 консултация за придобиване на българско гражданство и 36 консултации по доброволно връщане.

Програмата наблюдаваше и производствата, осъществявани от ДАБ с оглед спазването на основните минимални стандарти за оценка на молбата за закрила и за предоставянето на международна закрила. Наблюдавани бяха производствата за предоставяне на статут в РПЦ - София,

РПЦ - Баня, РПЦ - Харманли и ТЦ - Пъстрогор. Програмата извърши **наблюдение на 500 процедурни действия в производства** по международна закрила по отношение на 346 мъже, 61 жени, 11 придружени деца и 82 не придружени деца. От тях 250 са наблюдаваните производства по оценка на молбата за закрила пред административния орган, 100 регистрации и 50 съдебни дела по жалби против откази на закрила. Направена бе оценка и анализ на 100 отрицателни решения на административния орган. ДАБ продължи да известява предварително програмата за повечето от графиците си за провеждането на различните видове действия в производството по предоставяне на международна закрила (регистрации, интервюта, връчване на решения). Това значително подобри представителността на мониторинга. В резултат бе съставен **Годишен доклад за наблюдение на производството по предоставяне на закрила през 2023г.**, който съдържа препоръки за подобрене на стандартите на бежанските производства.

II. СТРАТЕГИЧЕСКИ ДЕЛА И ПРАВНА ПОМОЩ

През 2023 г. бяха заведени бяха **78 дела пред административните съдилища** против отрицателни решения на Държавната агенция за бежанците производства по оценка на молба за закрила. Основните проблеми по тази дейност произтекоха от общия упадък на независимостта и обективността на националната правосъдна система и влошаващото се качество на съдебните актове, като по бежанските дела фактор е и дискриминационно третиране на определени националности, чиито молби за закрила се възприемат като явно неоснователни, но не по правни, а по политически съображения.

През годината програмата предприе пред съда **завеждането на още 148 стратегически дела** по следните проблемни области – 20 дела против изключване на основание национална сигурност, 67 дела против дискриминационен отказ на детски помощи на лица с предоставен бежански или хуманитарен статут или временна закрила, алтернативи на задържане - 5 дела, неправилна идентификация на правните основания за предоставяне на международна закрила - 27 дела, съществени нарушения на процесуалните норми - 27 дела, развитие на практиката на ЕСПЧ - 1 дело, насилствено отблъскване от граница - 1 дело.

Така, **през 2023г. програмата предостави правна помощ, представителство и консултации на общо 26,405 бенефициенти**, от които – 16,136 души за достъп до територия и процедура (3292 души на границата и 12844

души в СДВНЧ) и 2135 души в производство за предоставяне на международна закрила, 106 търсещи закрила с постановен отказ за предоставяне на международна закрила, 39 окончателно отказани търсещи закрила в процедура по доброволно връщане, 391 чужденци в процедура по реадмисия, 219 търсещи закрила и лица със закрила по стратегически дела и 860 признати бежанци или лица с предоставен хуманитарен статут, 4274 души с временна закрила (в това число 1100 не придружени деца (108 не придружени деца на границата, 717 не придружени деца в СДВНЧ и 191 деца в процедура и 2 деца в сините точки, 82 деца с мониторирана процедура), 1745 търсещи закрила и лица със закрила, получили правна помощ чрез горещите телефонни линии, 500 души с мониторирано качество на процедурата досежно реализация на техни признати им от закона социални, здравни или други субективни права.

През годината програмата
предостави правна помощ,
представителство и
консултации на общо
26,405 бенефициенти

III. ПОДКРЕПА ЗА НЕПРИДРУЖЕНИ ДЕЦА МИГРАНТИ

С подкрепата на УНИЦЕФ програмата разработи и приложи стандартни оперативни процедури за информиране и **консултиране на непридружени деца по процедура за събиране на семейството**. През 2023г. 825 непридружени деца бяха консултирани и/или представлявани пред администрацията и съдилищата за тяхното освобождаване от полицейските центрове за задържане, за осигуряване на достъп до законните способи за събиране с техните родители или други членове на семейството в различни европейски държави, като способ за превенция на бягството на децата и излагането им на рисковете, свързани с незаконното придвижване и трафика на хора.

Общо 358 непридружени деца бяха мониторирани във връзка с **благосъстоянието** им, други 260 непридружени деца **интервюирани** относно качеството на представителството им от адвокатите на НБПП, назначавани по чл. 25 от ЗУБ. Доклад за качеството на представителството по чл. 25 от ЗУБ беше изготвен на базата на интервютата с децата и представен на НБПП. **Информационни сесии** бяха проведени с 461 непридружени деца относно възможностите за събиране със семействата им по регламент Дъблин III с цел предотвратяване на бягствата и свързаните с това рискове за живота и сигурността им.

IV. ДОКЛАДИ, ОБУЧЕНИЯ, ГОРЕЩА ТЕЛЕФОННА ЛИНИЯ И СИНИ ТОЧКИ

През изтеклата година програмата изготви и своите традиционни специализирани доклади - **Годишния доклад за наблюдение на границите** и **Годишния доклад за наблюдение на производствата по предоставяне на статут**, в които се съдържаха препоръки към правителството и съответните държавни органи за предприемане на конкретни мерки, както и предложения за изменение и допълнение на законодателството. Програмата изготви и годишната ревизия на доклада за България, публикуван в информационната база **AIDA (Asylum Information Database)** на Европейския съвет за бежанци и изгнаници (ECRE).

През годината програмата проведе съвместно с Центъра за обучение на адвокати към Висшия адвокатски съвет **3 обучения на близо 40 адвокати** от страната относно уредбата на временната закрила, както и участва в организирането от ВКБООН, УНИЦЕФ и Дирекция „Миграция“ 2 обучения за служебните адвокати Националното бюро за правна помощ.

През 2023 г. общо 24,441 чужденци бяха регистрирани за временна закрила в България.

Програмата откри **гореща телефонна линия** на 7 март 2022г. за правни консултации на украински бежанци и граждани на други държави, които са имали основание да получат временна закрила, както и за актуална и подробна информация за правата и задълженията, произлизащи от временната закрила. Допълнителна информация бе предоставена и на специализирания сайт на програмата **asylum.bg**. **Общо 1,745 души са получили правна консултация чрез горещите линии, а сайта са посетили 20,873 пъти.**

Програмата продължи да дава помощ в организираните през 2022г. съвместно от ВКБООН и УНИЦЕФ **„сини точки“** във Варна, Бургас и София, където се предоставяше комплексна правна и социална информация и социални услуги на лицата с временна закрила. За целта програмата работи с трима украински адвокати в „сините точки“ и през 2023г. предоставиха правна информация на общо 4,197 лица с временна закрила.

През 2023г. програмата оперира чрез **персонал** от 24 души, 11 от които правоспособни адвокати.

2023-та година беше изключително динамична и изпълнена с многобройни предизвикателства за програмата. Политическата обстановка в България беше крайно нестабилна, а обществените отношения изострени. Значително нарасна и напрежението в световен мащаб, като към агресията на Русия в Украйна се прибави и още една гореща заплаха за сигурността – войната на Израел срещу Хамас след варварското нападение над мирни граждани на 7-ми октомври. Тези фактори поставиха пред сериозни изпитания усилията за водене на диалог с различни социални

обществени групи относно спазването на човешките права.

При тази ситуация беше акцентирано върху застъпническата дейност, подкрепата на различни програми и увеличаване на влиянието в обществото на БХК. Програмата положи сериозни усилия в създаването на оригинално съдържание, промяна на стила на общуването и употребата на достъпен и разбираем език. Най-много време и умения бяха инвестирани в създаването на видео съдържание за социалните мрежи.

Комуникационната програма работи изключително интензивно и с пълен капацитет през годината, за да поддържа активна публична комуникация в подкрепа на имиджа и общественото възприемане на БХК. През годината публикувахме 49 прессъобщения, 12 доклада и един отчет за дейността на организацията. През изминалата година официалният уебсайт на БХК, www.bghelsinki.org, имаше над 118 000 уникални посещения⁹ – спад с 23% спрямо предходната 2022г. В социалните мрежи на организацията промяната е както следва: ръст от 66% на достигането във Facebook (при 109% ръст в реакциите на съдържанието), спад от 52% на достигането в Instagram (но 100% ръст в реакциите на съдържанието), ръст от 33% на гледанията в YouTube канала.

I. КАМПАНИИ

Казусът ОРЛАНДОВЦИ

В разгара на лятото на 2023г. десетки ромски семейства получиха неподписани съобщения, че трябва да освободят къщите, които обитават в софийския квартал Орландовци, тъй като са незаконни и подлежат на събаряне. Не ставаше ясно кой е издал неподписаните заповеди, нито кой ги е разлепил. БХК се зае с юридическата помощ, а комуникационната програма започна кампания за разпространяване на информация за случващото се в кв. Орландовци. Чрез предлаганите сюжети под формата на сторителинг комуникационната програма създаваше **обществени нагласи в подкрепа** на съдбата на оставащите без дом роми.

Общата гледаемост на
живото излъчване се
измерваше в десетки
хиляди зрители, стотици
харесвания и коментари и
стотици споделяния

Бяха изработени поредица от **клипове** с цел да се информира обществеността за възникналия проблем, а впоследствие и да се

⁹ По данни на доставчика на хостинг услугата за сайта.

проследи развитието на ситуацията. Видеоформатите по темата се радваха на изключителен интерес сред аудиторията на БХК и събраха забележителни числа като гледане,

Особено силно се представи първото видео в тази поредица¹⁰. То беше излъчено на живо на 27 юни 2023 г. от мястото в Орландовци, където живееха застрашените роми. Живото излъчване със своя информационен и репортажен характер привлече много сериозна допълнителна аудитория и след приключването на живото излъчване, като общата гледаемост се измерваше в десетки хиляди зрители, стотици харесвания и коментари и също така стотици споделяния.

След първото видео бяха произведени и публикувани още няколко клипа, създадени от екипа на програма „Комуникации и кампании“. На 23-ти август беше публикувано още едно видео¹¹, което разказваше за развитието на ситуацията. Част от къщите вече бяха разрушени, вече беше ясно кой е издал заповедта за събарянето, а БХК беше предприел правни действия за защита законовите интереси на гражданите, които обитават незаконните постройки. И този клип беше посрещнат с изключителен интерес: десетки хиляди гледания, стотици лайкове, коментари и споделяния.

На 4 септември 2023г. беше разпространен още един видео клип¹², в който се показват последствията след разрушаването на част от къщите и кризисната ситуация, в която са изпаднали някои от доскорошните им обитатели.

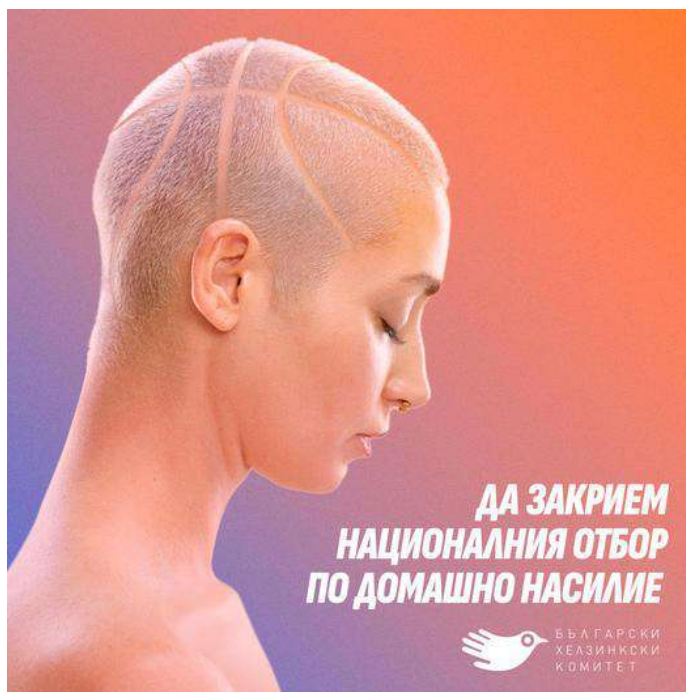
Клиповете бяха съпътствани и от прессъобщения с линкове към видеата и още информация по темата.

Да закрием националния отбор по домашно насилие

След трагедията в Стара Загора и нечовешкото отношение към Дебора в обществото се откри интензивен диалог за **домашното насилие и съдбата на неговите**

жертви. В тази ситуация екипът на Комуникации в партньорство с агенция “Нобъл” реализира кампания, насочена към цялото общество. Търпимостта към домашното насилие беше поставен като проблем на менталитета и възпитанието и целта на кампанията беше да разчупи закостенели стереотипи за допустимост на физическото насилие и пренебрегване физическите и психическите страдания на пострадалите.

Началото беше дадено с провокативна визия, която не даваше подробности за кампанията. Нещо щеше да се случи, но какво точно все още беше неясно.

Загадъчната публикация предизвика сериозен отзвук като импресиите надхвърлиха 65 хиляди, а коментарите и споделянията бяха стотици.

Няколко дни по-късно беше разпространен видеоклип¹³ с треньора на националния отбор Тити Папазов. Този път обаче той беше обявен за треньор на **националния отбор по домашно насилие** след крайно непремерените му думи в онлайн шоу, които доведоха до сериозни дискусии в обществото

¹⁰<https://www.facebook.com/bghelsinki/videos/957914542023855>

¹¹<https://www.facebook.com/bghelsinki/videos/1699055857174413>

¹² <https://fb.watch/pUscEQRvVY/>

¹³<https://www.facebook.com/bghelsinki/videos/827654479033472>

относно поведението и разбиранията на популярния треньор. В хода на кампанията беше поставен и въпросът за необходимите корекции на Наказателния кодекс, а също така беше представена по години ужасяващата статистика с

броя на жертвите на домашно насилие. В края на кампанията беше осъществена интервенция в страницата на Тити Папазов в Уикипедия, като в нея беше записано, че той е треньор на националния отбор по домашно насилие.

Човек на годината

За 16-ти път се проведе най-популярното и най-видимо публично събитие, организирано от БХК – наградите Човек на годината. Наградите и номинациите на отделни активисти, личности и организации, които имат значим принос в утвърждаването правата на човека, защита на животните и опазване на природата са се превърнали в общопризнато отбелязване на техните усилия и постижения

Тази година акцент на инициативата бяха **правата на жените и борбата срещу домашното насилие**. Визията на наградите беше изработена от илюстраторката **Борислава Караджова**. Призовете и статуетките бяха връчени на специална церемония в клуб The Steps на 12-ти декември 2023г. Видео от церемонията бе излъчено на живо в YouTube и Facebook¹⁴.

Голямата награда „Човек на годината“ получи**а протестиращите в подкрепа на Дебора Михайлова от Стара Загора и фондация „Будителките“**. По добре утвърдена традиция основният канал за комуникацията беше специалния уебсайт „Човек на годината“ - <https://humanoftheyear.org>.

Преди самата церемония беше проведена проактивна комуникация, като БХК предложи поредица от видеоклипове, в които като посланици на конкурса, отличени в предишни години, разказваха за своите преживявания и смисъла на наградите и конкурса.

Като постижение на тазгодишните награди можем да отбележим специалния **видео-поздрав на журналиста Христо Грозев**, който получи специален приз “Рицар на истината”. Видеото му имаше безпрецедентен брой гледания и споделяния в социалните мрежи.

Това издание на Човек на годината ще се запомни и със сериозните предизвикателства пред комуникационния екип и БХК след бурното оспорване на решение на журито за отстраняване на номинация и некоректните думи и действия на организации, които използваха създалата се ситуация за постигане на странични цели.

¹⁴ <https://www.facebook.com/bghelsinki/videos/664951795796365>

II. РАБОТА ПО ПРОЕКТИ В ПРИОРИТЕТНИТЕ ЗА БХК СФЕРИ

София Прайд

И през 2023 г. БХК продължи да бъде партньор в организирането на София Прайд на фондация „Ресурсен център Билитис“, сдружение „Младежка ЛГБТ организация Действие“ и фондация „ГЛАС – България“. Поредното издание на прайда отново беше многобройно събитие в защита на правата на ЛБГТИ хората. Програма „Комуникации и кампании“ участваше в организацията с комуникация с институциите, подготовката на доброволците, отговарящи за пропускателния режим и поддръжката на уебсайта на събитието <https://sofiapride.org/>. На самото събитие БХК представи свой щанд, на който продаваше брандирани продукти на организацията, но също така се превърна в място за разговори и срещи с различни хора.

Проект “Оценка на реформата в местата за лишаване от свобода: Законодателство и практики след пилотното решение на ЕСПЧ “Нешков и други””

Комуникационните канали на проекта са уебсайтът <https://prisonreform.bg/> и Facebook страницата www.facebook.com/prisonreform.bg. За периода от една година са публикувани общо 7 статии на сайта и 36 публикации във Фейсбук, свързани с проекта. Броят публикации на сайта на БХК за годината са 2. Регистрирани са посещения от общо 17217 уникални потребители. Фейсбук страницата на проекта има общо 715 последователи. Достигнато е до 5 300 потребители.

Проект „Наръчник по правата на човека“

По проекта, чийто фокус е свързан с разработването и разпространението на наръчник свързан с човешки права, програма “Кампании и комуникации” е направила 12 публикации през изминалата година, публикациите имат достигане до 20 000 потребители, основно във Фейсбук. Темите на публикациите имат различен фокус и информационна цел, като всяка от тях предлага да бъде потърсена допълнителна информация на сайта www.humanrightsguide.bg, където е структурирана основната информация.

Проект „Умората от Украйна“ (Ukraine fatigue)

Екипът на програмата работи активно по реализирането на проект „Умората от Украйна“ (Ukraine fatigue) през първите три месеца на 2023 г. БХК работи по него съвместно с Центъра за информационна устойчивост – НПО, базирана в Лондон.

Целта бе да разкажем отново чрез различните формати на сторителинга за украинските бежанци и да **насърчим подкрепата за тях**, от която обществото ни вече се е отдръпнало. Проектът също така цели да **заклейми кремълската пропаганда и войната на Кремъл в Украйна**. Извършените дейности по проекта включваха:

- Изследване за нагласите сред обществото в страната - базирано на медиен мониторинг, което да покаже дали е налице банализиране на войната на Русия и Украйна и “умора” и пренасищане по темата от страна на обществото ни.
- Видео, **“Една година от руското нахлуване в Украйна”**¹⁵, което разказва за войната и тенденцията на банализиране на конфликта и **достигна 46 хиляди гледания**.
- Истории, разказани в стилистика сторителинг, с различни похвати - снимки, видео, разказ.

Героите на тези истории бяха: украинци, бежанци у нас; хора, които им помагат; руснаци, избягали от войната.

- Видео **“Деца от Украйна в Поморие”**¹⁶, което разказва как една украинска бежанка основа център, с който успешно помага на деца и украинските бежанци у нас в момента.
- През февруари 2023 г. БХК организира **онлайн дискусия**. На нея бяха представени данни от проучването по темата “Умора от Украйна”, което изготвихме в рамките на проекта. Представихме тенденцията, която може да

бъде обобщена в понятието „умората от Украйна“, защо и как се развива тя в Европа в този момент, включително и в България; какво може да се направи в България, за да се противопоставим на това явление. Участие взеха различни засегнати страни и експерти в конфликта, които коментират войната, последвалите кризи в Украйна и въздействието, което войната на Путин оказва върху Европа. Аудитория на събитието бяха колеги от други неправителствени организации в сектора, както и журналисти.

III. ТЕКУЩА КОМУНИКАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА БХК

Сайтове

Посещаемостта на официалния уебсайт на организацията **www.bghelsinki.org** надхвърли **118 000 уникални посещения** за 2023 г.

Освен сайтът на организацията, комуникационният екип се грижи и за още няколко сайта:

Социални мрежи

През 2023 г. БХК поддържаше свой профил в различни социални мрежа – Instagram, Facebook, YouTube, LinkedIn, X. Беше потърсена промяна към предлагане на модерно съдържание с особени усилия за производство и разпространение на видеоматериали.

Присъствието ни във Фейсбук включва три страници: на организацията на български и на английски език, както и страницата на годишните

награди „Човек на годината“. В допълнение към това като партньор в организирането на ежегодното шествие за равенство на ЛГБТИ хората екипът на КК участва и в поддържането на Фейсбук страницата на София прайд. Към януари 2024 г. основният Фейсбук профил на БХК на български има **17 401 последователи**, което прави увеличение от 1200 човека спрямо предходната година. Аудиторията се състои от 28% мъже и 72% жени. Прави впечатление, че като резултат от влагането на усилията за преминаване към по-модерни формати, **аудиторията значително се е „подмладила“** - 20% от последователите са на възраст между 25 и 34 години, а близо 25% от 35 до 44 години. В основната страница на организацията през 2023-а година има 246 публикации.

Фейсбук страницата на английски език е последвана от 2744 потребители. Страницата на наградите „Човек на годината“ се следи от над 2600 потребители.

Създадената през 2020 г. страница на проекта “Реформа в затворите” във Facebook вече е със 716 последователи от предимно професионално ангажирани и заинтересовани хора в сферата на наказателното право и пенитенциарната система.

Към януари 2024 г. основният Инстаграм профил на БХК има 588 последователи. Реакциите

¹⁶ https://www.youtube.com/watch?v=-KyATxXGgdE&ab_channel=BulgarianHelsinkiCommittee

на съдържанието (харесвания, споделяния, коментари и др.) отбелязват **ръст от 100%**.

Ютуб каналът се гледа от 917 потребители, като има осезаем ръст в броя гледания, които през 2023 г. са се увеличили с една трета спрямо 2022 г. и **надхвърлят бройката от 173 хиляди**.

През годината екипът на програма „Кампании и комуникации“ съдейства за комуникацията и популяризирането на две видеа, свързани с работата на Програмата за правна защита на бежанците и мигрантите за непридружените деца-бежанци - **“Надежда далеч от дома”**¹⁷ 73,200 гледания във Фейсбук и **“Осемгодишната Асер е едно от над 3600 деца, потърсили закрила в България от началото на 2023”**¹⁸ - 161 000 гледания.

Имейл бюлетин

Екипът на програма „Кампании и комуникации“ разпространява месечен бюлетин с новини и информация за последните дейности на организацията – включително публикувани

доклади, кампании, дела и др. В бюлетина се публикуват също новини за важни, случили се или предстоящи събития в правозащитния сектор у нас и в чужбина. **Броят на абонатите е около 2000**. Те са от неправителствения и правителствения сектор, посолства, медии, както и ангажирани хора, регистрирали се през формата за регистрация.

Бюлетинът „Човек на годината“ излиза кампанийно - 4 пъти в рамките на кампанията, свързана с наградите. Всяко издание на този бюлетин е с различно съдържание, свързано с конкретния момент от кампанията. Абонатите му са около **1800** и са свързани с наградите – предишни номинирани, номиниращи, хора регистрирали се през формата за регистрация.

Извънреден бюлетин **EPLN 2023г.** е специализиран бюлетин, който достига до професионалисти с определен профил – съдии, адвокати, администрация на затворите и др., свързани с темата.

ПРОГРАМА „ПРОГРАМИРАНЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“

Програма „Програмиране и администрация“ отговаря за фондонабирането за дейностите на БХК. Основната цел на програмата е да осигури устойчиво и разнообразно финансиране за изпълнението на стратегическите дейности и цели на организацията, очертани в дългосрочната стратегия на БХК. Програмата отговаря също и за финансовата отчетност на изпълняваните проекти пред българските власти и финансиращите организации.

През 2023 г. година програмата оказваше цялостна подкрепа на организацията по всички текущи проекти, изразяваща се в обща **координация, бюджетиране, административно обслужване, техническа и логистична помощ, организиране на събития** и др. Програма „Програмиране и администрация“ беше главно ангажирана и с наблюдаването на поетите от организацията ангажменти, срокове, условия по договори и др. Тяното изпълнение се случваше при стриктно спазване на вътрешните правила за дейност на БХК, предотвратявайки пране на пари

и конфликт на интереси. Всяко разходване на средства се осъществяваше при стриктен вътрешен финансов контрол и търсене на оптимално отношение цена/качество при покупка на стоки и услуги, за което стандартно се събираха по три пазарни оферти.

И през изминалата година сътрудниците на програмата продължаваха да осигуряват първоначалната връзка с жалбоподатели, както и контакт с журналисти във връзка с разпространение на прессъобщения или други публикации. Сътрудниците ѝ имаха и основна

¹⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=Ct8WuF9tFDM&t=15>

¹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=GaNTijjuMDc>

роля при организирането и техническото обслужване на публичните събития на БХК, семинари, конференции и др.

Програмата имаше и основен ангажимент по управлението на дейността на „БХК Консултинг“ ЕООД. Приходите от тази дейност се насочват 100% към правозащитната работа на БХК. По този начин организацията успява да генерира **собствен приход**, който ни позволява да покриваме около 2.5% от разходите ежегодно.

През годината програмата работи по административното и финансово обслужване на общо 15 проекта: 6 проекта пред ЕС (финансирани по програми „Правосъдие“, „Граждани, равенство, права и ценности“, „Права, равенство и гражданство“ и „Еразъм“), както и 9 други проекта, финансирани от публични, институционални или няколко по-малки донори.

I. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

През 2023 г. БХК осъществяваше дейностите си с подкрепата на 11 донори – публични фондове и частни фондации, които ни предоставяха два вида подкрепа – институционална и проектна. БХК работи с допълващо се финансиране между тези два основни типа финансиране, което ни позволява да изпълняваме заложените в Стратегията дейности. Пълен списък на донорите, подкрепяните от тях дейности и делът им от разходите за дейността на БХК е даден в края на този раздел.

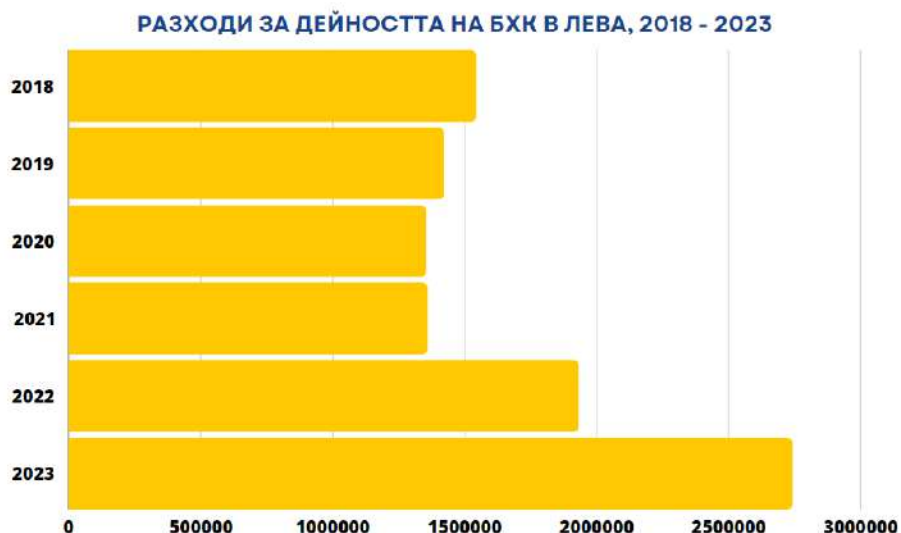
През 2023 г. БХК работи с подкрепата **публични (82%) и частни донори (17%)**. Малък дял от разходите се покриваше от **собствени приходи (1%)**.

Основният източник на финансиране на БХК през 2023 г. бяха публичните международни фондове – ООН през ВКБООН и УНИЦЕФ, които подпомагаха работата на Програмата за правна защита на бежанци и мигранти, а също и Европейският съюз, Фонд „Активни граждани България“ по Финансовия механизъм на ЕИП, както и Джърман Маршал Фонд, с чиято подкрепа изпълнявахме няколко проекта. Заедно с няколко

други по-малки донори, делът на тази подкрепа през 2023 г. достигна 82% (при 70% през 2022 г.).

Международни частни фондации допринесоха 17% от финансирането за изминалата година. Малък дял от разходите се покрива от генерирани собствени приходи (1%).

От 1997 г. насам БХК извършва заверка на годишния си финансов отчет от независим одитор. Всички годишни финансови отчети на БХК и заверките на независимия одитор от 2001 г. насам са достъпни на сайта на БХК на www.bghelsinki.org.

II. ДОНОРИ И РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2023Г.

Разходите за дейността на БХК през 2023 г. възлизат на **2 742 407,42 лева**, което е **ръст с 42%** спрямо 2022г. (1 932 446 лв.). Увеличението се дължи главно на увеличената подкрепа от **агенциите на ООН** за подкрепа на търсещите убежище в контекста на войната в Украйна. Двете агенции на ООН - Върховният комисариат на ООН за бежанците и УНИЦЕФ предоставиха най-голяма подкрепа на БХК като публични донори. Делът на тяхната подкрепа отговаря на 71% от разходите за дейността през изминалата година. Тези две агенции подпомагаха работата на Програмата за правна защита на бежанци и мигранти, която отбеляза значителен ръст след началото на войната в Украйна в началото на 2022 г.

Финансирането от ЕС през 2023 г. възлиза на 197 806,13 лв., което представлява 7% от разходите на БХК за годината. То се осъществи чрез програмите „Правосъдие“, „Еразъм+“ и „Гражданство, равенство, права и ценности“.

Международните **фондации „Отворено общество“ и „Оук“** предоставиха най-голяма подкрепа като частни донори. Делът на тяхната подкрепа отговаря на 16% от разходите на БХК през 2023 г. Фондация „Оук“ оказва дългогодишна институционална подкрепа на БХК, която е ключова за правозащитните ни дейности,

за ангажирането със стратегическо водене на дела, възможността за гъвкави и своевременни реакции при възникнали кризи. В допълнение тази подкрепа позволява кандидатстване по публични и други фондове, които изискват съфинансиране.

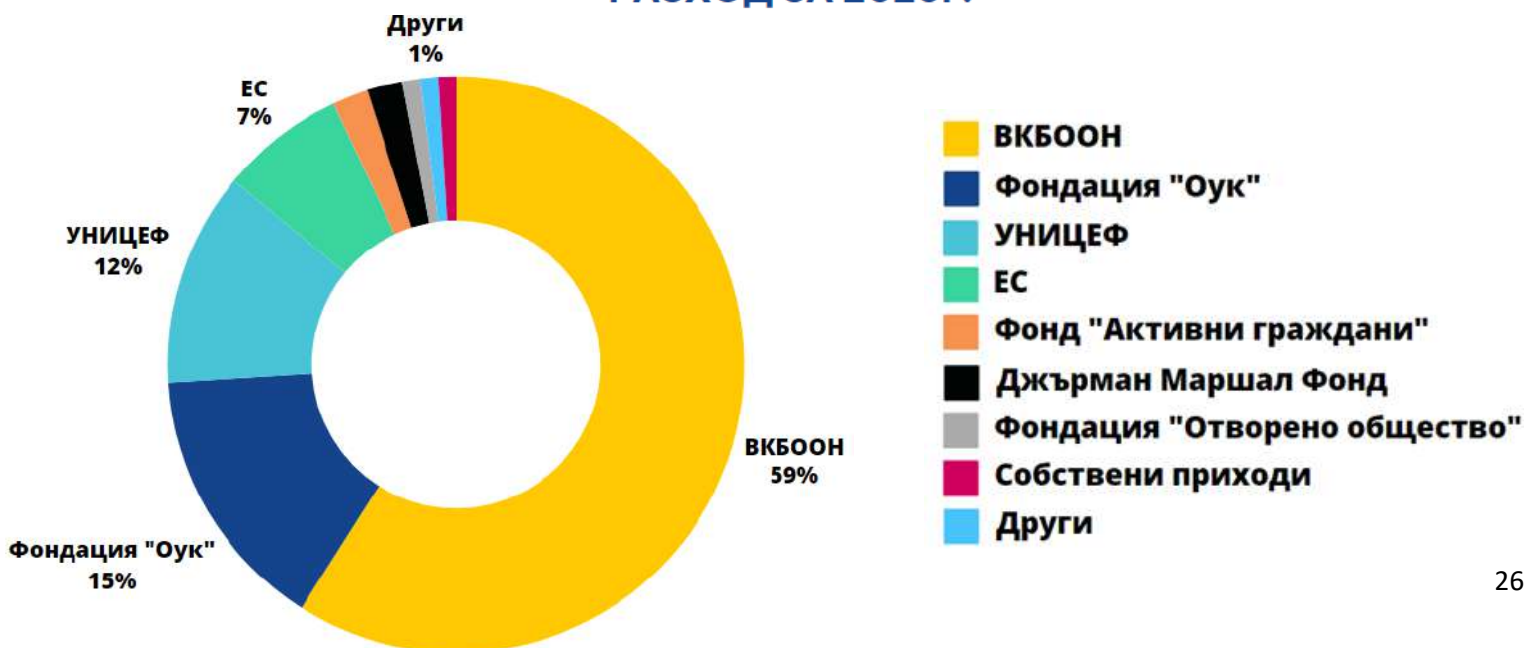
Други публични донори през годината бяха **Фонд „Активни граждани България“** (2%), който подкрепя дългосрочен проект за реформа в местата за лишаване от свобода, както и **Център за информационна устойчивост и посолството на Великобритания**.

Джърман Маршъл Фонд предостави проектна подкрепа на БХК по изпълнението на два проекта през годината на стойност 49 865,41 лв. (2%)

С подкрепата на **фондация „Тръст за социална алтернатива“** и **Европейска мрежа за водене на дела, свързани със затворите**, бяха подкрепени други по-малки проекти в сферите на подкрепа на бягащите от войната в Украйна и различни изследвания в сферата на правата на човека.

Най-накрая, през изминалата година със **собствени генерирани средства** БХК покри 1% от разходите за дейността си.

ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ НА БХК КАТО ЦЯЛ ОТ ОБЩИЯ РАЗХОД ЗА 2023Г.

III. РАЗХОДИ ПО ИЗПЪЛНЯВАНИ ДЕЙНОСТИ

Донор	Проект/финансирана дейност	Изразходвана сума през 2023г.
Върховен комисариат за бежанците на ООН	Наблюдение на процедурата за закрила, застъпничество и дела на търсещите убежище	1 599 776,98 лв.
Фондация "Оук"	Институционална подкрепа на БХК, съфинансиране	418 663,78 лв.
УНИЦЕФ	Укрепване на закрилата на непридружените деца мигранти	338 124,30 лв.
Европейски съюз	Програма "Правосъдие", програма "Гражданство, равенство, права и ценности" Програма "Еразъм+", Онлайн ръководство за правата на човека	187 760,61 лв. 10 045,52лв.
Фонд "Активни граждани" България	Оценка на реформата в МЛС: Законодателство и практика след <i>Нешков и др.</i>	53 263,99 лв.
Джърман Маршал Фонд	Осигуряване на равни права чрез водене на стратегически съдебни дела и застъпничество Укрепване на организационния капацитет на БХК за ефективно дигитално правозащитно застъпничество	41 763,19 лв. 8 102,22 лв.
Център за информационна устойчивост	Проект "Умората от Украйна"	18 718,77 лв.
Фондация "Отворено общество"	Институционална подкрепа на БХК Ваксинационна справедливост в контекста на пандемията от Ковид-19 (съвместен проект с БОЛД)	4 434,57 лв. 13 883,68 лв.
Европейска мрежа за водене на дела, свързани със затворите	Проект PrisonCivilAct	8 273 лв.
Фондация "Тръст за социална алтернатива"	Проект "Гордиев възел"	4 670,01 лв.
Британско посолство	Комуникационни дейности по кампания "Права за всички"	1 650 лв.
Приходи от изготвяне на доклади, възстановяване на разноски	Разходи, непредвидени другаде	33 276, 80 лв.
	ОБЩО:	2 742 407,42 лв.

Програма “Мониторинг и изследвания”

Антоанета Ненкова (изследовател)
 Диляна Ангелова (изследовател, до февруари 2023г.)
 Красимир Кънев (директор на програмата)
 Мария Янакиева (изследовател, до юли 2023г.)
 Славка Кукова (изследовател, до декември 2023г.)

Програма за правна защита

адв. Адела Качаунова (директор на програмата)
 Бояна Иванова (технически сътрудник)
 адв. Диана Драгиева (адвокат)
 адв. Ивета Савова (адвокат)
 Радослав Стоянов (комуникационен експерт)

Програма за правна защита на бежанци и мигранти

Александра Дичевска
 (правен консултант)
 Антоанета Дедикова
 (правен консултант)
 адв. Валентина Нилсен
 Олга Кравченко (правен
 консултант)
 Галина Голикова (правен
 консултант)
 адв. Георги Войнов
 Десислава Тянева (правен
 консултант)
 адв. Димитър Славов
 адв. Дмитрий Попсулис
 Елица Секулова
 (счетоводител)
 Иван Василев (профайлър)
 адв. Илиана Савова
 (директор на програмата)
 Катя Димитрова (правен
 консултант)
 адв. Мариана Иванова-
 Николова

адв. Мартин Христов
 Милен Христов (правен
 консултант)
 адв. Пламен Божилов
 адв. Пламен Желев
 Сергей Маслеников

През 2023 г. към
 програмата работиха
 също така и преводачите
 Азхар Аломар,
 Ахмед Навид,
 Бадран Джарус,
 Владимир Панов,
 Джулиана Захаријева,
 Емилия Михайлова,
 Ибрахим Джарадат,
 Салахудин Пактиавал и
 Язан Абушхаб.

Програма “Кампании и комуникации”

Ангелина Генова (комуникационен експерт, в отпуск по майчинство)
 Босилена Мелтева (комуникационен експерт)
 Мила Цалова (комуникационен експерт)
 Марио Гаврилов (директор на програмата, от април 2023г.)
 Радослав Стоянов (комуникационен експерт)

Програма “Програмиране и администрация”

Боян Йотов (директор на програмата, от ноември 2023г.)
 Вера Найденова (счетоводител)
 Елиза Цветанова (технически сътрудник)
 Северина Петкова (касиер-счетоводител)
 Теодора Веселинова (технически сътрудник)
 Счетоводна кантора „Желкова, Станева и Георгиев“

ОБЩО СЪБРАНИЕ

Дейностите на БХК се ръководят от Общо събрание. То е върховният орган на сдружението. Членовете на Общото събрание през 2023 г. са:

Антоанета Ненкова

Васил Чапразов

Виктор Лилов

Вълко Станев

Георги Банков

Димитрина Петрова

Донка Панайотова

Илиана Савова

Калина Бозева

Кирил Иванов

Красимир Кънев

Радослав Стоянов

Рамадан Кехайов

Росица Атанасова

Стана Илиев

Яна Бюрер-Тавание

УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ

Управителният съвет на БХК се избира от Общото събрание и отговаря за оперативното управление на сдружението. Той се избира измежду членовете на ОС и има двугодишен мандат. Членовете на Управителния съвет с мандат март 2022 г. – март 2024 г. са:

Красимир Кънев (председател)

Виктор Лилов (зам. председател)

Вълко Станев

Росица Атанасова

Стана Илиев

